

FRÅGOR FÖR DAGEN

Statens utgifter för sociala ändamål

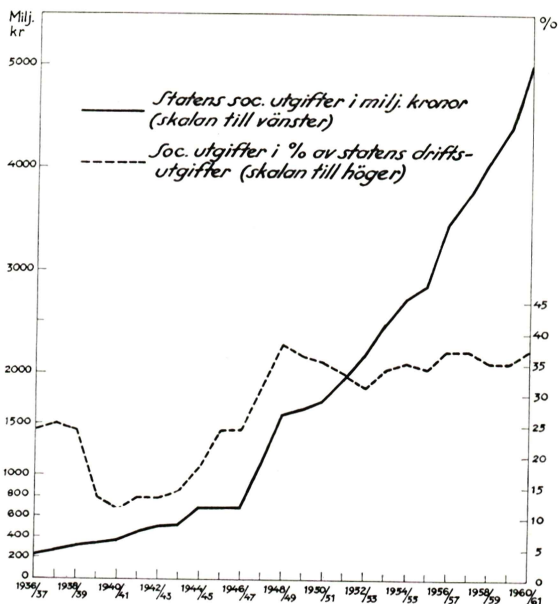
I anslutning till presentationen av budget för sociala och medicinska ändamål i årets statsverksproposition i föregående nummer av denna tidskrift återges här ett diagram ur Sociala Meddelandens februarinummer. Det visar statens beräknade socialutgifter för kommande budgetår. Ökningen från föregående år är närmare 600 miljoner eller ungefär 15 % och den kommer till största delen på anslagen för allmänna barnbidragen — hänförande sig till höjningen från 400 kr. till 450 kr. per år. Arbetsmarknadsanslagen och bostadsbyggande ökar, men i synnerhet är det bidraget till folkpensioneringen, som ökar — ökningen är där 36 miljoner.

Utvecklingen under de gångna 25 åren visar en markant stegring av anslaget. År 1936/37 var utgifterna 220 miljoner eller 24 % av de egentliga statsutgifterna. Nu är vi uppe i över 5.000 miljoner kronor, motsvarande 57 % av statsutgifterna.

Självskrivna ledamöter i barnavårdsnämnd

I anledning av proposition till ny barnavårdslag, framlagd vid årets riksdag, har diskussionen väckt fråga om självskrivna ledamöter i synnerhet om juristens medverkan i nämnden — som en trygghet för rättssäkerheten. Slopandet av förekriterier i tidigare barnavårdslag, att präst och lärare skall vara ledamöter, har föranlett en motion till årets riksdag. Man har föreslagit att lagen skall kompletteras med rekommendation, att lä-

... det budgetår, som börjar sedan tre år förflutit efter ikraftträdandet av det första regionsavtal, varigenom en reumatikeravdelning inlemmas i regionsjukvården. Under alla förhållanden skall detta vara fallet senast från och med ett budgetår som börjar fem år efter riksdagens beslut i fråga om regionsjukvården.

rare skall inväljas. Särskilt har därvid betonats, att man genom införande av nioårig skolplikt skulle, för den förebyggande verksamheten, härvid effektivt kunna stärka kontakten skola—barnavårdsnämnd.

Förslaget har föranlett debatt. Man har betonat, att det är alltför okritiskt att tro, att läraren alltid är mera skickad än andra att vara med om handläggningen i barnavårdsnämnden.

En skolman bör vara intresserad av hithörande frågor, han har genom sitt yrke en viss sakkunskap, men det är kanske farligt att generalisera och mer eller mindre låsa fast vissa samhälleliga förtroendeuppgifter till en viss yrkesgrupp. I realiteten blir det säkert så, att kommunen som förut ser till, att de lärare — och sådana har vi haft talrika exempel på — som även utanför sitt yrke vill göra en insats för barn och ungdoms bästa, verkligen kommer att inväljas i nämnderna.

Fler socionomer behövs

I många av de betänkanden med sociala reformförslag, som presenterats under senare år, har man förutsatt, att man kunde lita till hjälp från en betydligt ökad kader av socialarbetare.

Men finns dessa förutsättningar? Har man samtidigt satt i gång utredningar från officiellt håll för att undersöka möjligheterna att utvidga socionomutbildningen?

Det aktuella läget är att 200 socionomer är li-

gen utbildas vid de tre socialinstituten. Under 50-talet har detta medfört ett tillskott av yrkesverksamma socionomer på ungefär 1000.

Men behovet är större — arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar går ut på att om inte kapaciteten vid instituten ökar så blir bristen under 60-talet 100—130 per år.

Det är här alltså en grupp, vars prestationer man kalkylerat med utan att man samtidigt sett till att den verkligen finns tillgänglig.

Från flera håll har därför under senaste tiden krävts, att nya utbildningsmöjligheter skapas. Man har diskuterat förutsättningarna för ytterligare socialinstitut, då förlagda till de universitetsstäder, som ännu saknar sådana och där lärokrafter kan tänkas finnas tillgängliga. En samordning av denna undervisning med universitetsutbildningen och främst övrig samhällsvetenskaplig och medicinsk undervisning är naturlig.

I alkoholfrågan

Varifrån får ungdomen sprit?

I en motion till årets riksdag begäres en undersökning om spritmissbruket bland ungdomen. Erfarenheter pekar på dystra förhållanden, med utvecklat spritmissbruk långt ner i ungdomsåren. Detta trots att enligt rusdrycksförordningen sprit ej får säljas till den som ej kan antagas ha fyllt 21 år och ej heller utskänkas till den som ej fyllt 18 år.

Mellanhänder finns det. En psykiatriker påpekade nyligen att tjuvnadsbrott och prostitution bland ungdomarna var medel att skaffa spritvaror. Och olaga försäljning till minderåriga kan på goda skäl misstänkas. Allt måste göras för att hejda den olaga hanteringen. Motionens syfte att söka klargöra vägarna för hur ungdomen får spriten, är i högsta grad vällovligt.

Alkoholistens sjukkasseersättning omhändertages

Enligt förordningen om folkpensionering får pension utbetalas till annan än folkpensionären, om denne är alkoholist. Det är nykterhetsvårdslagens bestämmelser om övervakning, som möjliggör detta.

Liknande kommer situationen att bli beträffande de ersättningar, som utbetalas av sjukförsäkringen. Riksförsäkringens aktuella förslag går ut på att, om nykterhetsnämnden framställer om det, sjukpenning och barntillägg skall utbetalas till myndighet eller den sjukes maka för att bättre kunna användas för den alkoholsjukes egen hälsa eller familjens uppehälle.

Frankrikes alkoholproblem

Att Frankrike, som lockar många svenska turister bland annat genom airen kring det franska vinet, även har svåra alkoholproblem har de senaste åren allt tydligare redovisats. Alkoholproblemet ter sig emellertid helt olika jämfört med här i Sverige. Det är framför allt den stora konsumtionen — varje fransman över 20 år dricker genomsnittligt alkohol motsvarande 60 liter brännvin årligen, vilket är den högsta siffran i Europa. Jämfört med Sveriges genomsnittskonsumtion av ungefär 9 liter, förefaller siffran gigantisk. Det är den stora och ständiga vinkonsumtionen som utgör problemet — en kroppsarbetare dricker gärna 4—5 liter vin om dagen. Bakgrunden är bl. a. de hävdvunna uppfattningarna om vin som en nyttig dryck, den stora produktionen, som tillåter billiga viner — alkoholfria juicer, som nykterhetsvännerna propagerar för, blir avsevärt dyrare — samt det utbredda hembränneriet. Detta utföres enligt lagen av kringresande destillatörer med egen utrustning som bränner de 10 liter varje jordbrukare har rätt att skattefritt bränna av egen säd och dessutom ofta mångdubbelt mer. Sedan finns det en effektivt arbetande distributionsapparat för olaga sprithantering.

Följderna av den stora alkoholkonsumtionen blir också en stor frekvens av alkoholskador. 20.000 döda i rena alkoholskador och bakom dem tiotusentals leversjukdomar, psykos m. m.

Nykterhetspropagandan har speciella svårigheter i Frankrike genom att de ekonomiska intressena är så intimt förknippade med vinproduktionen. En nykterhetslag med bl. a. inskränkningar av rätten till hembränning har upprepade gånger varit uppe i parlamentet. Hösten 1959 genomdrevs denna lag som reglerade tillståndet till hembränning till enbart jordbrukare och maximum 10 liter ren sprit årligen. Dessutom har staten intensifierat propagandan. Att propagera för helnykterhet anses emellertid utsiktslöst utan att man har inskränkt sig till följande måttlighetsuppmaningar: "Drick inte mer än en liter vin om dagen. Om ni dricker aperitifer och sprit, slåt det i varje fall inte bli en daglig vana. Drick bara till måltiderna. Ungdom skall inte dricka alkohol i någon form."

Ovanstående uppgifter om alkoholkonsumtionen i Frankrike, som är hämtade ur en artikel i Dagens Nyheter understryker återigen att det inte enbart är fattigdom och social nöd som konstiterar spritvanorna utan även traditioner, allmänna föreställningar och ekonomiska faktorer spelar en avsevärd roll.